

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení učitele u krajanů

Školní rok: 2020/2021

Destinace (země, místo): Chorvatsko, Daruvar

Jméno, příjmení: Bohdana Pěva Šolcová

Ve školním roce 2020/2021 jsem jako učitelka českého jazyka působila převážně v základních školách, kde se český jazyk vyučuje v modelu A a C. Před pandemií koronaviru bylo mým stěžejním působištěm prostředí Českých besed, kde jsem krajanům pomáhala v zájmových skupinách divadelních a pěveckých. Mou spolupráci s Českými besedami bohužel přerušila protiepidemiologická opatření a na přelomu roku série zemětřesení v Chorvatsku, přesto jsem zůstala s Besedami v kontaktu. Českou besedu Jazvenik jsem po sérii zemětřesení navštívila a domluvila pracovní brigádu s ČB Viroviticko-podravského kraje. Téměř celý školní rok se Besedy ke své činnosti nescházely. Epidemiologická situace se zlepšila ke konci školního roku, to ale zase nastala sezóna polních prací.

Stejně jako v minulém školním roce bylo kromě výuky českého jazyka součástí mé pracovní náplně vedení či pomoc v zájmových aktivitách, setkáních, seminářích, byť v omezené míře.

1. Vyučování českého jazyka a literatury v ZŠ

- Výuka ČJL ve školách s výukou češtiny **v modelu A** (výuka všech předmětů v českém jazyce): Česká základní škola J. A. Komenského v Daruvaru, Česká základní škola v Lipovci, Základní škola I. Jemeršice v Ivanově Sele, Česká základní škola J. Růžičky v Končenici, Česká základní škola J. Růžičky v Daruvarském Brestově, Česká základní škola Dolní Střežany (učitel mě odmítl vpustit do školy v obavách z nárůstu koronavirem, jeho obavy jsem zcela respektovala)
- Výuka ČJL ve školách s výukou češtiny **v modelu C** (výuka českého jazyka jako fakultativního předmětu): Základní škola Kip, Základní škola Šibovec, Základní škola Pakrac, Základní škola Lipik, Základní škola Mezurač

Také v tomto školním roce trvá snižování počtu žáků. Nejenom české, ale také chorvatské školy bojují s nedostatkem žáků. Problémem základních škol v menších obcích je absence družiny a u mateřských škol zkrácená pracovní doba. Pracovně vytížení rodiče tedy

z praktického důvodu volí docházku do škol a školek ve větších městech, které nabízejí družinu a péči o předškolní děti minimálně do 16 hodin.

Ve výuce českého jazyka je samozřejmostí rozšiřování lexika, objasňování významu slov a seznamování se současnou českou dětskou literaturou. Využívala jsem české národní písně a písně současných autorů, jež jsem doprovázela hrou na kytaru, ukulele, dudy a rytmické nástroje. Využívala jsem spojení rytmu, pohybu a slov. Velmi se mi v tomto školním roce osvědčily hry s psychomotorickým padákem.

V základních školách, kde je český jazyk vyučován jako fakultativní předmět (model C), vyučuji češtinu jako jazyk cizí. Většina dětí nepřišla v rodině a ani ve svém okolí do kontaktu s češtinou (v Šibovci je situace vcelku dobrá).

Ve výuce často využívám dramatizace, což se velmi osvědčilo. V každé základní škole jsem se musela přizpůsobit konkrétní jazykové situaci a potřebám mluvčích.

2. Výchovně vzdělávací činnost v mateřských školách

- **Česká mateřská škola Ferdy Mravence Daruvar**
- **Česká mateřská škola Končenice**

Ani v jedné české mateřské škole nebyl v tomto školním roce z důvodu protiepidemiologických omezení zájem se mnou spolupracovat. S oběma ředitelkami jsem byla celý rok v kontaktu a vzájemně jsme se informovali o situaci.

- **Mateřská škola Mezurač**

Tento školní rok jsem spolupracovala s chorvatskou mateřskou školou v české vesnici Mezurač, kde se děti učí český jazyk 2 hodiny týdně. Ve smíšené skupině 16 dětí jsou pouze 2 děti, které rozumí česky. Ostatní děti se „učí“ češtinu jako cizí jazyk.

V mateřské škole jsem využívala hry na hudební nástroje (kytara, ukulele, flétna), spojení rytmu, pohybu a slov v říkadlech a samozřejmostí byly hudebně pohybové hry a tance. Velmi oblíbené byly dramatizace pohádek, do nichž jsem zapojovala děti. Děti si velmi oblíbily hry s psychomotorickým padákem.

3. Spolupráce s Českými besedami

V tomto školním roce jsem spolupracovala s Českými besedami ve velmi omezené míře (viz výše).

- **ČB Lipovec** – besední pěvecká skupina Lipovecká děvčata (12 členů), zpěvačkám pomáhám zlepšit techniku zpěvu, interpretaci a vybírám repertoár. V letošním roce členky skupiny zpívaly při příležitosti oslav svatého Václava v místní lipovecké kapliče sv. Václava. Další vystoupení proběhlo na valné hromadě v Lipovci.
- **ČB Daruvarský Brestov** – spolupráce s besední taneční a divadelní skupinou předškolních dětí a dětí mladšího školního věku (14 dětí).

S dětmi jsme se na přání rodičů v tomto roce nescházeli až do března. Poté jsme obnovili zkoušky a účastnili se našeho prvního postcovidového vystoupení na valné hromadě ČB Daruvarský Brestov.

Asi týden před divadelními premiérami začala v Chorvatské republice platit omezení vztahující se k pandemii koronaviru, tudíž jsme byli nuceni odložit premiéru her, které jsme plánovali v ČB Jazvenik, Běliševac a ČB Viroviticko-podravského kraje, na neurčito. S Besedami jsem byla stále v kontaktu. Věřím, že v příštím školním roce všechny hry uvedeme.

- **ČB Viroviticko-podravského kraje**

V ČB Viroviticko-podravského kraje jsem přednášela v hudební škole J. Vlašimského ve Virovitici na téma **J. A. Komenský**. Přednáška měla velmi dobrou účast.

4. **Vzdělávání učitelů**

Odborná porada všech pedagogických pracovníků české menšiny v Chorvatsku (online, tradičně se koná v Českém národním domě v Daruvaru): přednáška na téma **J. A. Komenský**. Zajišťování odborné literatury a pomůcek pro pedagogy.

5. **Městská knihovna Daruvar – české oddělení**

Spolupracovala jsem s vedoucí oddělení paní Fanynkou Stehnovou. V knihovně jsem uspořádala pro žáky 1. stupně ZŠ literárně-výtvarnou dílnu na téma **Kukuřice**. S dětmi jsme si vyprávěli o historii kukuřice, o tom, jak se dostala do Evropy, možnostech jejího využití a přečetli si starý indiánský příběh o duchu kukuřice. Ve výtvarné části vybíraly děti kukuřičné klasy, které pomocí přírodnin přetvářely v panáčky *Kukuřičáky*.

Další literárně-výtvarná dílna pro žáky 1. stupně ZŠ měla název **Živý Komenský**. Dílnu jsem uspořádala k příležitosti 350. výročí úmrtí Komenského. Seznámili jsme se s životem a dílem Komenského. Porovnávali jsme ukázky dobových učebnic bez obrázků, ukázky z učebnice *Orbis pictus* a současné učebnice. Představovali si, jak vypadala škola kdysi v době Komenského, a srovnávali ji se současnou školou. Na obrázcích jsme si všímali, jak vypadaly třídy, jak děti seděly, jak psaly... Protože jsem si přála, aby si děti na dílně vyzkoušely některou školní činnost, s níž se běžně setkávaly děti v 17. století, ale která je v našem století již zcela archaickou záležitostí, naplánovala jsem psaní husím brkem.

Pro letošní rok jsem pro dospělé naplánovala přednášku s názvem **Komenský**. Přednáška byla bohužel kvůli omezením zrušena.

6. **Spolupráce s novinově vydavatelskou institucí Jednota**

Spolupráce s NVI *Jednota* je dlouhodobě komplikovaná. V Jednotě jsem prováděla korektury stejnojmenného týdeníku. Před pandemií koronaviru mi bylo řečeno, že mě redakce již nepotřebuje, neboť korektury budou provádět studenti, kteří přijíždějí ke komunitě v rámci programu Erasmus+. Ani během absence studentů způsobené pandemií koronaviru mě redakce nepotřebovala. V září roku 2020 jsem se stala korektorkou dětského časopisu

Dětský koutek. Spolupráce probíhala dobře do té doby, kdy jsem NVI *Jednota* připomenula pomoc vyslaných učitelů, která trvá bezmála 25 let. Toto připomenutí bylo v rámci gratulace k 75. výročí *Jednoty*. Na oslavu jsem nebyla pozvána, a to ani v minulých letech, přestože Jednotě pomáhám od počátku mého příchodu ke komunitě a přede mnou také mí exkolegové. Reakce ředitelky NVI *Jednota* paní Lidije Dujmenović na mou připomínku byla velmi negativní. Ředitelka ostře zkritizovala mou práci, přestože o ní ví velmi málo. Tento nepříjemný atak jsem společně řešila s předsedkyní Svazu Čechů v CHR, šéfredaktorkou *Jednoty* a paní Dujmenović. Ředitelka *Jednoty* neměla pro svá tvrzení žádné argumenty a předsedkyně Svazu a šéfredaktorka se distancovaly od názorů paní Dujmenović. Po této konfrontační schůzce jsem byla „sesazena“ z funkce korektorky *Dětského koutku*, což mi ale nikdo neoznámil. Tento fakt jsem se dozvěděla po delší době náhodně, když jsem žádala redaktorku *Dětského koutku*, aby mi poslala texty ke korekturám, abych je stihla včas opravit. Redaktorka mi až na tuto mou žádost sdělila, že již nejsem korektorkou. Toto rozhodnutí podle ní padlo proto, že s korekturami *Dětského koutku* byl letitý problém. Na mou otázku, o jaký problém šlo, jsem nedostala jasnou odpověď. Texty ke korekturám do *Dětského koutku* tedy *Jednota* posílá do Česka studentovi, který navštívil českou komunitu v rámci programu Erasmus+.

Je mi velmi líto, že NVI *Jednota* se mnou přerušila spolupráci. Bohužel jsem nedokázala získat jasnou interpretaci této politováníhodné situace. Nicméně jsem na *Jednotu* nezanevřela a ujistila redakci, že se na mě bez váhání mohou obracet s žádostí o pomoc.

Za těchto podmínek a situace se snažím *Jednotě* pomáhat zasíláním článků na různá témata. Spolupráce s šéfredaktorkou je na dobré úrovni.

7. Spolupráce s redakcí českého vysílání Radia Daruvar 91,5

Zpracovávala jsem různá témata a nahrávala je: současní čeští spisovatelé, rozhovory, série ***Česká literatura od počátků po současnost*** stále pokračuje

8. Další akce

- V tomto školním roce jsem pokračovala v České základní škole J. A. Komenského v Lipovci (obvodní škola) ve výuce ***hry na sopránovou zobcovou flétnu***. Žáky jsem učila správnému dýchání, držení nástroje, základům hudební nauky. Žáci se naučili hrát několik krátkých skladeb podle not. Během dvou ročníků se žáci naučili hrát a zapisovat 5 tónů/not. Na konci školního roku obdrželi flétnové vysvědčení a vydali jsme se na flétnový výlet naší třídy.
- ***Drakiáda***, která se nemohla z důvodu omezení uskutečnit v předchozím školním roce, se uskutečnila v tomto roce, a to na hipodromu v Daruvaru. Děti měly za úkol nejen udržet svého draka ve vzduchu, ale také pro něj vymyslet jméno. Někteří rodiče se nechali inspirovat výzvou v časopise *Dětský koutek* k výrobě draka. V závěru drakiády jsme zhodnotili všechny draky a jejich majitele, kteří za své pilotní umění a kreativitu obdrželi diplom a drobné dárky.
- ***Projekt Komenský***. Dvouhodinový literárně-výtvarný program probíhal v českých základních školách a v chorvatské škole v Šibovci. Věnovali jsme se životu a dílu J. A. Komenského. V rámci projektu vznikaly portréty Komenského. Protože mám v

aprobaci výtvarnou výchovu, seznamovala jsem žáky s různými výtvarnými technikami a učili se a opakovali výtvarné názvosloví. Vyzkoušeli jsme psaní husím brkem, což se stalo ve škole velkou atrakcí.

Vyvrcholením projektu se stane souborná výstava s vernisáží všech žákovských prací při příležitosti kulatého výročí narození J. A. Komenského příští rok. Pokud budou platit protiepidemiologická opatření, proběhne výstava bez vernisáže.

První výstava portrétů Komenského jsem uspořádala v České základní škole J. A. Komenského v Daruvaru, poté následovala výstava v České základní škole J. Růžičky v Končenicích.

- Čtenářská soutěž **Čtení tě mění**. Více než 60 žáků českých škol v Chorvatsku se zúčastnilo soutěže ve čtení a prezentaci knih v českém jazyce Čtení tě mění. Soutěž organizovala Rada pro školní otázky Svazu Čechů v CHR ke Dni mateřského jazyka. Z důvodu epidemiologických opatření se soutěž konala online. České školy se sešly spolu se členy poroty ve virtuálním prostředí, což pro nás všechny byla zvláštní zkušenost. V každém ročníku (1.–8. třída ZŠ) byla odměněna první tři místa. Stala jsem se členkou soutěžní poroty.
- **Sobotní výtvarné dílny**. Uspořádala jsem sobotní dílnu pro žáky, kteří se chtěli blíže seznámit s technikou akvarelu. Dětem jsem předvedla základní způsoby práce s akvarelovými barvami: mokry do suchého, mokry do mokrého atd. Předvedla jsem jim několik „vychytávek“, experimentovali jsme, vytvořili si vzorkovník, cvičili přítlak ruky na štětec. Hmotným výstupem byla namalovaná přáníčka, v nichž děti zúročily vše, co si v dílně vyzkoušely a nacvičily.

Sobotní **výtvarná dílna s Rumcajsem, Mankou a Cipískem**. Děti v českých školách loupežnické příběhy jičínského ševce příliš neznají, a tak jsem se s nimi do příběhů pustila. Ve výtvarné části dvouhodinovky jsme využili techniku akvarelu a namalovali noční jičínský rynek, který je po dešti. Přitom jsme probírali názvy označující části budov, navrhovali jsme podobu střech, oken, dveří atp.

Podoba literárně-výtvarných dílen má u učitelů a dětí v základních školách velký úspěch.

- **Arteterapie s krajany**. Vedla jsem skupinová arteterapeutická setkání s dospělými. Svaz Čechů byl natolik laskav, že naší skupině zapůjčil prostory a nakoupil výtvarný materiál. Arteterapie je v Chorvatsku velmi málo známá, proto s ní krajany seznamuji prostřednictvím přednášek či článků v krajanském tisku. Kdo měl chuť nebo potřebu arteterapeuticky pracovat, mohl přijít do sídla Svazu Čechů, kde měl možnost relaxovat, uvolnit stres nebo se o sobě něco dozvědět. Z prostor Svazu Čechů jsme se později přesunuli do přírody, kde jsme se věnovali *green therapy*, relaxaci a meditaci v přírodě.
- **Velikonoční dílny**. Zrealizovala jsem několik velikonočních dílen v českých školách, kde jsme pletli pomlázky a zdobili velikonoční perníčky. Vyvrcholením každé dílny se stalo společné posezení u velikonočního zeleného osení a ochutnávka velikonočního beránka. Tyto dva symboly českých Velikonoc upadly v Chorvatsku v

zapomnění (pomlázka je na tom o něco lépe), a tak jsme si je společně připomenuli. Velmi děkuji svému manželovi, že zajistil vrbové proutky a pomohl dětem plést pomlázky.

- **Velikonoční obchůzka.** V české obci Lipovec jsem zorganizovala velikonoční obchůzku po vesnici. Velikonoční koledování s pomlázkou bylo přijato velmi pozitivně.
- **Čarodějnická dílna.** Během dílny v České základní škole v Lipovci jsem děti seznamovala s tradicí pálení čarodějnic a vysvětlovala její smysl. Děti dostaly představu „scénáře“ pálení čarodějnic a aby viděly na vlastní oči, co se o čarodějnicích děje, podívali jsme se na krátké video z pálení čarodějnic z jednoho severočeského městečka. Z umělohmotných lahví jsme vyráběli lampiony, které jsme nesli v lampionovém průvodu, který byl součástí pálení čarodějnic.
- **Pálení čarodějnic s lampionovým průvodem** se letos stal v české obci Lipovec (chor. Ljudevit Selo) obrovskou událostí. V minulých letech jsem zjistila, že děti a mládež pálení čarodějnic neznají. S místními hasiči jsem letos domluvila, že se na naší trase lampionového průvodu zastavíme před Českým domem, kde budou děti zdobit májku, kterou hasiči vztyčí vedle Českého domu. V čele průvodu jsme vesnicí vezli slaměnou čarodějnici na louku, kde ji čekala hranice. Cestou jsme bubnovali na hrnce a děti nesly lampiony se světlem jakožto symbolem dobra. Opékali jsme buřty a bavili se u ohně. Většina lidí viděla pálení čarodějnic poprvé. Akce měla natolik dobrý ohlas, že se místní dobrovolní hasiči rozhodli, že se pálení čarodějnic stane součástí tradice stavění máje. Jsem ráda, že se mi podařilo oživit zvyk pálení čarodějnic v české komunitě v Chorvatsku.
- **Honba za pokladem.** V krajanském prostředí v Chorvatsku většina dětí tuto hru nezná. Hru jsme nehráli pouze pro zábavu (i když ta byla hlavní), ale také jsme rozvíjeli svou fyzickou zdatnost a rozšiřovali slovní zásobu. Děti se kupříkladu dozvěděly význam slova „fábor“ nebo „trakař“ a také si opakovaly české názvy rostlin a čtení. Hru jsem hrála s žáky ČZŠ Lipovec a chorvatské školy v Kipu.
- **Naše jaro literární.** Byla jsem vybrána mezi členy poroty.
- **Procházký s dětmi.** V době protiepidemiologických omezení jsem organizovala procházky pro místní děti, kdy jsme poznávali své okolí.
- **Spolupráce se zástupkyní hejtmána pro národnostní menšiny**
S paní Táňou Novotný-Golubić spolupracuji na různých akcích. Podílela jsem se například na *Měsíci mateřského jazyka*. Byla jsem členkou soutěžní poroty literární soutěže krajanských autorů.
- **Senioři**
Ani v tomto školním roce jsme nezapomněla na návštěvy seniorů. V tomto školním roce jsem začala spolupracovat s devíti seniory, kteří se scházejí v klubu důchodců

v Daruvaru. Seniors jsem seznámila s léčebnými účinky arteterapie a naplánovala činnost pro příští školní rok.

- **Nabídka české literatury a její dovoz z ČR** všem zájemcům

Závěr

Spolupráce s jednotlivými Českými besedami, českými základními a mateřskými školami je na dobré úrovni a práce vyslaného učitele je dobře přijímána.

Tento školní rok ale vyvstal problém s nedostatkem v komunikaci se Svazem Čechů v CHR a NVI *Jednota*, na něž poukazuji již od prvního roku svého působení v Chorvatsku. O některých akcích v komunitě se dozvídám až s časovým odstupem, a to buď z týdeníku *Jednota* nebo z doslechu. Na tuto skutečnost upozorňuji dlouhodobě Svaz Čechů v CHR. Na některé svazové akce nejsem zvána a na akce NVI *Jednota* nejsem zvána vůbec. Letos jsem například nebyla pozvána na festival české dětské písně *Končeniče 2021*. O akci jsem nebyla na rozdíl od ostatních učitelů informována, tudíž mí žáci z výuky češtiny v modelu C neměli možnost na festivalu vystoupit. Nevystoupili taktéž žáci, které vyučuji hře na sopránovou zobcovou flétnu, a děti, které vedu v ČB Daruvarský Brestov. Velmi mě to mrzí, protože by to byla pro mé žáky velká motivace pro další práci.

Je mi líto, že krajanský spolek nebyl schopen zajistit mé setkání s exministrem zahraničních věcí panem Petříčkem při otevírání nové části budovy České základní školy J. A. Komenského v Daruvaru. Byla jsem připravena panu exministrovi prezentovat svou práci. O slavnostním otevření a návštěvě exministra jsem se dozvěděla večer před akcí. Musela jsem proto narychlo měnit svůj pracovní program.

Informační vakuum mi ztěžuje organizování práce a občas se mě zmocňují obavy, že krajanská organizace s vyslanými učiteli nepočítá. Cítím se být na periferii událostí.

V případě potřeby pomoci v praktickém životě se mi Svaz Čechů v CHR i jednotliví členové Českých besed snaží pomoci. V případě prostor a pomůcek pro arteterapii mi Svaz Čechů vyšel velmi ochotně vstříc. Předsedkyně Svazu a mnoho dalších krajanů se živě zajímá, jak se mi v Chorvatsku žije a pracuje, a aniž bych je mnohdy žádala, nabízejí svou pomoc. Děkuji všem za jejich ochotu, laskavost a lidskost.

I přes nedostatky v komunikaci, které jsem výše zmiňovala, stále cítím velké vnitřní uspokojení z možnosti podporovat snahu Čechů v Chorvatsku uchovat odkaz svých předků.

Také tento školní rok byl velmi specifický: pandemie koronaviru mi komplikovala práci. Tento rok jsem příliš neplánovala a nechala se nést aktuální situací. S krajany jsem se hodně zaměřovala na podporu duševního zdraví. Stejně jako minulý rok, tak i tento jsem zažila děsivé zemetřesení, tudíž ani na tento školní rok nezapomenu.

Věřím, že příští školní rok bude o něco lepší, než byl tento.

Děkuji paní Jitce Staňové-Brdarové, která skončila ve funkci předsedkyně školní rady Svazu Čechů v CHR, za spolupráci a podporu.

Děkuji všem svým kolegům, rodině a PaedDr. Olze Vlachové za podporu v mém úsilí pomoci svým krajanům.